

הפוליטיקה של משה דיין עם הצמרת האמריקאית

● אבא אבן חלש מדי מכדי להדיחו, והוא הדין לגבי דיין.

ניכסון לא השתנה

ה אם תוצאות ביקורו של דיין בארצות-הברית הצדיקו את הערכות רבין?

הרשם הראשון, גם בלי עיון בדו"חות (שניים או שלושה, כפי הצורך) הוא: כן.

בירושלים פרצה צהלה מפני שהנשיא ניכסון לא הזכיר, במסיבות-עיתונאים שנתן ערב שיחתו עם דיין, את השם רוג'רס. מכאן הסיקו כי ארצות-הברית זנחה את תוכנית-רוג'רס, התובעת שישראל תחזור לגבול ה-4 ביוני "עם שינויים קליר".

אולם לצהלה זו אין שחר. ניכסון פייס את ממשלת גולדה באי-הזכרת שם, המעורר תגרי

הערכת מצב, לשקול את העובדות. ולבנות תוכנית-מיבצע על עובדות אלה.

הפוליטיקאים הירושלמיים אינם אמונים על דבר-מחשבה כאלה. מוחם פועל בכיוון הפוך: מישאלות-הלב באות במקום הערכת-מצב, ה"צורך למצוא חן בעיני עיתונאים ובוחרים תופס את מקומו של הצורך בתוכנית סבירה. מכאן ההתנגשות הבלתי-ימנעת.

מזה שנתיים פועלת הממשלה ללא התחשבות בגורמים הבינלאומיים, ובאינטרסים הבסיסיים של ארצות-הברית וברית-המועצות כאחת כתוצאה מכך פתחה בהפצצת מצרים לעומק, שהכניסה את הסובייטים למצרים. לאחר מכן התנכרה לתוכניות רוג'רס.

בשבועות האחרונים משחקת הממשלה ב"נרמה-לי. נרמה לה שהיא מעצמה עולמית המנהלת משאומתן עם מעצמה עולמית שניה, ארצות-הברית, המעמידה לה תנאים ומכתיבה לה מהלכים.

ביותר בעובדה מתמיהה: השגריר רבין לא טרח לקבל את פני דיין בנמל-התעופה בניו יורק. באופן רישמי היה עסוק, למרבה הצער, בתפקיד חשוב מוזן לניו-יורק.

עוד לפני כן, בצאתו מן הארץ, הפגין רבין זילזול גלוי בדיין. כאשר נשאל בטליוויזיה מה דעתו על ביקורו של זה באמריקה, העיר רבין באירוניה בולטת שהוא בעד ביקור זה, מפני שזה יתן הזדמנות לדיין ללמוד את המצב שם.

הרמוז הברור: לדיין אין מושג על המתרחש בצמרת האמריקאית, והוא חי בעולם רמיוני משלו.

ביקורת זו של רבין אינה מוגבלת לדיין וזקא. ידוע בירושלים כי רבין מותח ביקורת דומה על כל ממשלת ישראל, מגולדה מאיר ועד אבא אבן; שהם מנהלים מדיניות מופרכת, המבוססת על הערכה בלתי-רצינית של המציאות האמריקאית. הממשלה חיה בעולם דמיוני, והיא מנהלת מדיניות שאין לה קשר עם העובדות. רבין צידד בקבלת יוזמת רוג'רס, כאשר ממשלת ישראל החליטה פה אחד לדחות אותה (לפני שחזרה בה, למחרת

השר דיין

בה רגשנית, אך לא שינה במאומה את הקו האמריקאי.

ניכסון שוחח עם דיין שיחה קצרצרה (45 דקות בלבד, שרובן היו מוקדשות, כמובן, לדברי נימוסין). לפני כן הזכיר את כל ענייני ישראל רק במשפט אחד ויחיד במסיבת-העיתונאים שלו.

ניכסון נשאל אם מדיניות ארצות-הברית לגבי קביעת גבולות ישראל בהסדר-שלום נשארת כפי שבוטאה עלי-די מר רוג'רס לפני שנה, כלומר שבמיקרה של הסדר-שלום תיסוג ישראל לגבולות הקודמים, מלבד שינויים קליר-ערך.

תשובת ניכסון: "ובכן, המדיניות ההיא היתה מבוססת בעיקרה על החלטת האו"ם (מועצת הביטחון) משנת 1967. זה עניין לי-משאומתן."

בהזכירו את מילות הקסם "משאומתן", זרק ניכסון פיתיון לממשלת ישראל. הוא גם לא הזכיר מחדש את השם רוג'רס. אך אין לכך כל חשיבות: איזכור החלטת מועצת הביטחון, המחייבת "נסיגה משטחים כבושים" והשוללת "סיפוח שטחים כתוצאה ממלחמה", מובילה בהכרח חזרה לתוכנית רוג'רס.

לא חל שינוי בעמדה האמריקאית, וגם אין שינוי יכול לחול, מפני שהיא מבוססת על האינטרסים האמריקאיים, כפי שהם נראים בעיני צמרת ושינגטון. בניגוד לגולדה ודיין, מבין זאת רבין.

וזהי אחת הסיבות למלחמה בין דיין ורבין, שמצאה את ביטוייה בצורה כה חותכת ב"התנגשות שאירעה השבוע מאחורי הקלעים.

האלוף יריב

קבלתה עלי-די נשיא מצרים. רבין התנגד לפרישה משרות יארינג, והוא דורש את הסיבה אליהן מבלי להעמיד תנאים.

על רקע זה מסוכסך רבין זה מכבר עם הבוס הרשמי שלו, אבא אבן. ידוע כי רבין עוקף את אבן, מדרווח ישירות לגולדה מאיר, ופועל למעשה ללא כפיפות לשרי-החוק.

אויביו הרבים של רבין בירושלים טוענים כי הוא סובל מ"מחלת השגרירים" — דהיינו, שהתאהב בארץ שהוא מואמן אליה, והפך נציגה כלפי ישראל, במקום להיפך. סכנה זו אורבת לכל שגריר, והיא גורמת להחלפה הכופה של שגרירים בכל שרותי-החוק.

אולם לגבי רבין, זוהי האשמה כוזבת, או לפחות שיטחית. חילוקי-הדיעות היסודיים בין רבין ובין אישים כמו גולדה, אבן ודיין, נובעים מסיבות עמוקות יותר.

מישחק בנדמה-לי

ש הברד מהותי בגישה השיכלית בין הפוליטיקאים של ירושלים ובין השגריר בושינגטון. הברד זה נובע מחינוכו של רבין בצה"ל.

רבין הוא קצין מקצועי, שיש לו גישה של קצין-מטה ממדרגה ראשונה. פירוש הדבר: הוא התאמן במחשבה אובייקטיבית, בהערכה צלולה ואובייקטיבית של מצבים, בלי קשר למישאלות-לב. בכל מצב, הוא נוהג לערוך

רבין, היושב בושינגטון, מבין כי "מדיניות" זו מבוססת על תמונה מעוותת לגמרי של המציאות. הוא יודע שזהו מיקרה של "הזנב המכשכש את הכלב", הערכה אבסורדית של המציאות האובייקטיבית ויחסיה-כוחות. רבין רוצה למנוע מצב, שבו יצטבר לחץ אמריקאי, אשר ישראל תצטרך להיכנע לו בבוא היום. הוא דוגל בהתאמת המדיניות לעובדות, כדי להשיג מה שניתן להשיג.

השגריר בושינגטון לא העלים מעולם מה ניתן, לדעתו, להשיג: לא סיפוח שטחים, אלא "ריקמת-יחסים חדשה בין ישראל והעולם הערבי". לדעתו, אין כל אפשרות לצרף לישראל שטחים נרחבים, וגם אין בכך צורך. לעומת זאת הוא רוצה בהסדר-שלום שיביא למציאות חדשה, שבעיקרה: גבול פתוח בין ישראל ושכנותיה.

בעוד שבירושלים מתעקשים על "גבול ב"טוח" כשהכוונה לסיפוח שטחים, סבור רבין שיש להתעקש על "גבול פתוח", אפילו יהי זה דומה מאוד לגבול ה-4 ביוני.

זוהי הערכה מפוכחת, המבוססת על יחסיה-כוחות הי-ממשיים, והיא מעמידה את רבין בבירור נגד רוב השרים הבכירים בממשלת מאיר.

אך בכל זאת מחזיק השגריר מעמד? יש לכך כמה סיבות. בין השאר:

● הוא נהנה מאמונה האישי של גולדה, למרות השוני בגישה.

● **ורוביו של דיין בממשלה, ובראשם פני חם ספיר וישראל גלילי, לוקחים אותו בחשיבון כשרי-ביטחון אלטרנטיבי, אם דיין ירצה אייפועם לאיים בפרישה.**